

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-04-14

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Ann-Christine Lindeblad.

Domstolarnas handläggning av ärenden

Enligt en lagrådsremiss den 31 mars 2011 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i äktenskapsbalken,
2. lag om ändring i ärvdabalken,
3. lag om ändring i jordabalken,
4. lag om ändring i sparbankslagen (1987:619),
5. lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar,
6. lag om ändring i lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter,
7. lag om ändring i lagen (1995:1570) om medlemsbanker,
8. lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,
9. lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551),
10. lag om dödande av förkommen handling.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Claes Söderqvist och rättssakkunniga Linda Stromberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås att handläggningen av vissa ärendetyper ska flyttas från tingsrätt till förvaltningsmyndighet, som ett led i arbetet med att renodla domstolarnas verksamhet till dömande uppgifter. Sammantaget motsvarar överflyttningen cirka 26 000 inkomna ärenden per år. Den enskildes rätt till domstolsprövning garanteras genom möjligheten att överklaga förvaltningsmyndighetens beslut.

Lagrådet noterar att den föreslagna lagtexten inte alltid överensstämmer med lagtexten i författningskommentaren. Förhållandet bör uppmärksammas i den fortsatta beredningen.

Förslaget till lag om ändring i äktenskapsbalken

16 kap. 5 §

Det föreslagna andra stycket lyder "Vid ett överklagande gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.". Motsvarande lydelse återfinns på andra ställen i de remitterade lagförslagen och har förebild i äldre bestämmelser i annan lagstiftning. Den föreslagna lagtexten ger närmast intrycket av att bestämmelserna i ärendelagen om överklagande ska tillämpas när en förvaltningsmyndighets beslut överklagas till tingsrätt. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är emellertid att säga att om en förvaltningsmyndighets, i detta fall Skatteverket, beslut överklagas till en tingsrätt, tingsrätten ska handlägga ärendet enligt ärendelagen.

Detta skulle komma till tydligare uttryck om paragrafen ges följande lydelse:

Om Skatteverkets beslut överklagas, ska tingsrätten handlägga ärendet enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Godtas detta förslag bör motsvarande ändringar göras i 16 kap. 10 § förslaget till lagen om ändring i ärvdabalken, 9 kap. 24 a § förslaget till lag om ändring i jordabalken, 6 kap. 20 § förslaget till lag om ändring i sparbankslagen, 15 kap. 7 § förslaget till lag om ändring i lagen om ekonomiska föreningar, 10 § förslaget till lag om ändring i lagen om fingerade personuppgifter, 9 kap. 21 § förslaget till lagen om ändring i lagen om medlemsbanker och 31 kap. 3 § förslaget till lagen om ändring i aktiebolagslagen samt i 25 § förslaget till lag om dödande av förkommen handling.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt punkten 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska äldre föreskrifter gälla för en ansökan eller anmälan som har kommit in till tingsrätten före ikraftträdandet. Motsvarande lydelse återfinns i några andra remitterade lagförslag och har förebild i äldre bestämmelser i annan lagstiftning. Den föreslagna lagtexten ger närmast intrycket av att äldre bestämmelser om ansökans eller anmälnans form och innehåll ska gälla, om handlingen kommit in till tingsrätten före ikraftträdandet. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är emellertid att säga att ett ärende som står öppet hos en tingsrätt den 1 oktober 2011 inte ska överlämnas till Skatteverket utan prövas av tingsrätten enligt de gamla bestämmelserna. I vissa av lagförslagen har detta uttryckts så att "Äldre föreskrifter gäller om en ansökan ... har kommit in till tingsrätten före ikraftträdandet" (se t.ex. förslaget till ikraftträdande- och övergångsbestämmelser i lagen om ändring i sparbankslagen). Enligt Lagrådets mening ger denna formulering

bättre uttryck för avsikten och bör därför användas även när det gäller de föreslagna lagarna om ändring i ärvdabalken, jordabalken, lagen om ekonomiska föreningar, lagen om fingerade personuppgifter, lagen om bank- och finansieringsrörelse och aktiebolagslagen samt i förslaget till lag om dödande av förkommen handling.

Lagrådet föreslår att punkten ges följande lydelse:

2. Äldre föreskrifter gäller om en ansökan eller anmälan har kommit in till tingsrätten före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen

6 kap. 5 §

Lagrådet föreslår att ordet "registreringsmyndigheten" byts mot "Bolagsverket". Godtas detta förslag bör motsvarande ändring i förekommande fall göras på andra ställen i lagen. Saken bör uppmärksammas i den fortsatta beredningen.

11 kap. 7 §

I paragrafen ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om avgifter för handläggning av ärenden enligt lagen. Bestämmelsen har alltså fått en generell utformning men anges vara avsedd att göra det möjligt att ta ut avgifter för handläggning av ärenden om likvidation. Detta bör enligt Lagrådets uppfattning komma till uttryck i lagtexten som förslagsvis ges följande lydelse:

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för handläggning av ärenden om likvidation enligt denna lag.

Förslaget till lag om ändring i lagen om ekonomiska föreningar

15 kap. 7 §

I första stycket bör "registreringsmyndigheten" bytas ut mot "Bolagsverket".

I andra stycket bör enligt Lagrådets mening orden "av beslut" läggas till efter "överklaganden".

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Utöver vad Lagrådet anfört i fråga om utformningen av punkten 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till äktenskapsbalken påpekas att tingsrättens handläggning enligt de nuvarande bestämmelserna kan initieras både genom en ansökan och en anmälan. Punkten 2 bör därför ges följande lydelse:

2. Äldre föreskrifter gäller om en ansökan eller anmälan har kommit in till tingsrätten före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i lagen om fingerade personuppgifter

2 §

I första stycket föreslås att medgivande att använda fingerade personuppgifter lämnas av Rikspolisstyrelsen. Det är emellertid förutsatt att Rikspolisstyrelsen ska kunna avslå en ansökan om att få använda fingerade personuppgifter. Detta bör komma till uttryck i lagtexten. Lagrådet föreslår att stycket ges följande lydelse:

Fråga om medgivande att använda fingerade personuppgifter prövas av Rikspolisstyrelsen.

8 §

Det bör i författningskommentaren lämnas exempel på vad som avses med "synnerliga skäl"; det i prop. 1997/98:9 s. 112 angivna exemplet förtjänar att kompletteras med fler exempel.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I punkten 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna bör orden "vid ikraftträdandet" infogas omedelbart före "ännu inte har avgjort ärendet".

Förslaget till lag om ändring i lagen om medlemsbanker

I ingressen bör "6 kap. 21 §" bytas till "9 kap. 21 §".

9 kap. 7 §

Lagrådet föreslår att ordet "registreringsmyndigheten" byts mot "Bolagsverket". Godtas detta förslag bör motsvarande ändring i förekommande fall göras på andra ställen i lagen. Saken bör uppmärksammas i den fortsatta beredningen.

Förslaget till lag om ändring i lagen om bank- och finansieringsrörelse

10 kap. 31 §

Punkten 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna, som innebär att äldre föreskrifter ska gälla för en ansökan som har

kommit in till tingsrätten före ikraftträdandet, förutsätter att en ansökan krävs för att ett ärende ska anhängiggöras. Det framgår dock inte tydligt av 10 kap. 31 § att en ansökan krävs.

Enligt paragrafen i sin nuvarande lydelse ska allmän domstol fatta beslut om att ett bankaktiebolag ska gå i likvidation, om bolagets tillstånd att driva bankrörelse har återkallats. Motsvarande bestämmelser finns beträffande sparbanker i 6 kap. 2 § sparbankslagen och beträffande medlemsbanker i 9 kap. 4 § lagen om medlemsbanker. I båda de senare bestämmelserna anges att fråga om likvidation prövas på ansökan av bl.a. Finansinspektionen eller styrelsen. I 10 kap. 33 § anges visserligen att ansökan om likvidation också får göras av Finansinspektionen men därav framgår inte vem som i övrigt kan göra en sådan ansökan. Hänvisningen i gällande lydelse av förevarande paragraf till 25 kap. 12, 17, 21, 50 och 51 §§ aktiebolagslagen synes inte heller medföra att något sådant krav ställs upp. Det bör därför enligt Lagrådets uppfattning övervägas att i paragrafen föra in bestämmelser om ansökan av samma slag som finns i sparbankslagen och lagen om medlemsbanker.

Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen

22 kap. 8 §

Lagrådet föreslår att sista stycket utgår såsom överflödigt. Systematiskt hör bestämmelsen inte heller hemma i paragrafen.

Förslaget till lag om dödande av förkommen handling

1 §

Lagrådet föreslår att orden "samt förkommet livförsäkringsbrev" infogas sist i paragrafen.

19 §

Lagrådet föreslår att första stycket första meningen ändras redaktionellt genom att ges följande lydelse:

Har en handling dödats av tingsrätten ska en ny handling utfärdas endast om den dödade handlingen är ett pantbrev eller en in-tecknad fordringshandling.

22 §

Lagrådet föreslår att i andra stycket orden "av in-teckning" infogas omedelbart före "i in-skrivningsboken".

24 §

Lagrådet föreslår att första stycket andra meningen förenklas genom att ges följande lydelse:

Om beslutet avser pantbrev på grund av in-teckning i skepp eller skeppsbygge, får det överklagas till tingsrätten i skeppets hemort eller i den ort där bygget utförs.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar övriga lagförslag utan erinran.